

6. In hoeverre is tegenwoordig verband tusschen de scholen onderling wettelijk, tot onderlinge leering, gemeenschappelijke optreden en uitbreiding in andere gemeenten?

Catechistische kerk.

Is meerdere, of wellicht de meest mogelijke eenheid in het catechetisch onderwijs niet wettelijk?

Traktementen van predikanten.

Moet er niet tijdig gewaakt worden tegen het te hoog opvoeren van de traktementen der predikanten des Woords in de doleerende kerken, opdat het ouzen berders en leeraars, voorbeelden der kerk, geschonden worden ook hierin, opdat niet zwaarte, kleinere gemeenten aldoor verstoken blijven, terwijl grotere en rijkere plaatsen alles tot zich trekken?

Bewerking der kerken.

De Synode wijst aan hoe de verschillende kerken de nog niet doleerende optreden, het best bewerkt worden.

Zending.

Wegens den ongezonden toestand, waarin tegenwoordig de Zending verkeert, wordt gevraagd, en hoe dit thans verder bevorderd kan worden?

Provincie ZUID-HOLLAND.

Classen *Gravenhage, Leiden, Gouda.*

De voorloopige Synode geeft een breedere uiteenzetting en verduidelijking van de Synode van Dordrecht van 1618/19, over het statu van den Sabbat, met het oog op de veranderende staatkundige en maatschappelijke toestanden.

De Synode neemt maatregelen, om tot eenparigheid te geraken, in de wijze van bediening der H. Doops, wat aangaat doopheffing en lezing van de ziele vraag van het formulier.

Correspondentie met andere Geref. kerken in ons vaderland, inzonderheid met de Christel. Geref. kerken.

Of en hoe de kerkelijke tucht moet worden toegepast op die leden der gemeente, die onder de Synodale hiërarchie zijn gebleven, inzonderheid op de ambtsdragers, en nog meer in het bijzonder op de predikanten?

Als hare meening spreekt de classis, met betrekking tot het laatste punt uit, dat in deze zaak separatisme niet mag worden geduld.

Provincie NOORD-HOLLAND.

Classen *Amsterdam, Edam, Hoorn.*

Zou het niet raadzaam zijn, dat de classen, in welke het aantal opzwaaiende Geref. kerken reeds 12 tot meer bedraagt (Leiden, Rotterdam, Dordrecht) niet meer met andere classen gecombineerd blijven?

Moet niet een kerk worden aangewezen, die provisioneel belast wordt met de bewaking der Synodale akten en bescheiden?

De Synode wijst zich tot de Synode der Christelijke Gereformeerde kerk met het voorstel, dat zonder verwijf, door gedeputeerden van beide Synoden, een ontwerp gemaakt wordt voor de hereniging van de in beide Synoden verenigingswoordelijke Gereformeerde kerken, welk ontwerp dan daarna onderworpen wordt aan het oordeel der kerken zeelve in hare classen; en voorts verdrage de Synode hare vergadering tot dat de beoogde hereniging geschiedt, en, alzo de afgevaardigden der classen op dit punt bepaaldelijk hunne instructies hebben.

De Synode benoemt gecombineerden, één voor elke classale combinatie, om de noodige gelden tot dekking der kosten, welke onderscheidene kerken tot handhaving haren rechten hebben moeten maken, voor zoover zij zelve overnemen, en om die kosten te dragen, bijeen te brengen en te administreren in overeenleg met de rechtvaardigheids commissie; en voorts richt de Synode een schrijven aan alle de kerken, om aan te dringen op geregelde driemaandelijksche collecten voor dat doel, tot dat de noodige gelden zullen gevonden zijn.

De Synode spreekt uit, dat het, ter voorkoming van misverstand, wettelijk is, dat de kerken aan haar oude naam van Nederlandsche Gereformeerde kerken niet meer toevoegen, althans niet als regel, het woord doleerende, ter aanduiding van den toestand waarin zij sedert kort gebracht zijn, tenzij dan met verandering der indrukking, b.v. door te schrijven: stijfelijk in dolantie.

Hoe moet gehandeld worden met de leden der gemeenten, inzonderheid met de ambtsdragers, die weigeren met de reformatie der kerken mede te gaan, en welke gedragslijn hebben de kerken in dezen te volgen?

Wat hebben de kerken te verstaan onder slaatsche werkzaamheden op den dag des Heeren?

Is het niet wettelijk, dat jongen lieden, die van een Universiteit komen, door de classis een preparaatnamen worden afgenomen?

Acht de Synode, dat een huwelijk tusschen een man en een zuster zijner overleden huisvrouw naar Gods Woord (Levit. 18) geoorloofd is?

Door de classen *Amsterdam, Edam en Hoorn* zijn voor de voorloopige Synode gedeputeerd:
Ds. B. VAN SCHUYVEN, predikant te Amsterdam.
Secundus: Ds. C. A. REMIER, pred. te Amsterdam.
Dr. A. H. DE HARTOG, onderling te Amsterdam.
Secundus: J. H. VAN DEN HOEVEN, onderling te Nederhorst den Berg.

Classen *Haarlem en Alkmaar.*

Indien het Statuut van 1869 plaatselijk wordt gemaakt, en de vereniging van een Christelijke Gereformeerde kerk met een Nederlandsche Gereformeerde (doleerende) in eenige plaats tot stand komt, hoe moet dan het beheer van de gemeenschappelijke goederen geschieden, volgens het Reglement van 1869 of van de Kerkelijke Kas?

De Synode spreekt zich uit over het standpunt dat door kerken van Nederlandsche Gereformeerde kerken (doleerende) moet worden ingenomen tegenover de leden van 't Ned. Hervormd kerkgenootschap en wel bepaald met het oog op een evenredige verdeling met de Christelijke Gereformeerde kerken, of men missionair of ambtelijk tegenover hen moet optreden.

De Synode spreekt uit, wat men te verstaan heeft onder 'singuliere gaven', bedoeld in art. 8 van de kerkordening van Dordrecht.

Door de classen *Haarlem en Alkmaar* zijn voor de voorloopige Synode gedeputeerd:
Ds. P. VAN SON, pred. te Amsterdam.
Secundus: Ds. H. W. VAN LEE, pred. te Amsterdam.
Kolonel H. W. VAN MARLE, onderling te Den Helder.
Secundus: BROEKMEIJER, onderling te Haarlem.

Provincie ZEELAND.

Classen *Middelburg, Zierikzee, Goet en Vlissingen.*

Acht de voorloopige Synode het noodig en wettelijk, reeds nu een herziening der kerkordening ter hand te nemen?

De voorloopige Synode wijst aan, zoo mogelijk, wat in de kerkordening noodzakelijk, en wat tot de ondergeschikte dingen moet gerekend worden.

De Synode bepaalt, dat door elke gecombineerde classis twee bedienenden des Woords en twee opzieners ter Synode zullen worden afgevaardigd.

Welke arbeid op den dag des Heeren sluit uit van de tafel des Heeren, en maakt het bekleeden van ambten onmogelijk?

Provincie UTRECHT.

Classen *Utrecht en Rijn.*

Dat er van de Synode pogingen mogen uitgaan ter kerkelijke vereeniging met de broeders, die tot de

Christel. Geref. kerk behooren, welke vereeniging, bij bewaking van het beginsel der reformatie, door de kerken dezer classis vurig begeerd wordt, en die zij liefst tot stand zag, komen, dat modelbeelden, gelegen in een voorloopig gedeeltelijk model der kerken, vernietigd werden (bij samengaan in meerdere vergaderingen).

Dat de Synode wenken geeft aangaande de oefening der tucht in betrekking tot het Sabbatsgebed.

Dat de Synode nader omziet verhouding beschrijft ten opzichte van de tegenstanders der reformatie in de kerken, hijzender ten opzichte van de ambtsdragers, die blijven weigeren te hunner plaats in de reformatie mede te gaan.

Classis Amstelveen.

De classis wenst, dat de Synode moge goedvinden, een advies te geven, op welke wijze de toelating tot het heilig Sacrament des Avondmaals op de meest zichtelijke wijze zal geschieden.

De Synode neemt maatregelen, om art. 19 der kerkordening uit te voeren.

Provincie FRIESLAND.

Classen *Sneek, Franeker, Heerenveen.*

De voorloopige Synode geeft verbandregeling tusschen kerk en school.

De Synode neemt maatregelen tot terugleiding van den Zendingarbeid in het kerkelijk spoor.

De Synode zoekt classiaal, provinciaal en nationaal verband te brengen tusschen de classen.

De Synode besaat maatregelen tot aanstelling en ordening van diaconen.

De Synode zoekt te bevorderen de vereeniging tusschen de Chr. Geref. kerk en de kerken, die in dolantie zijn.

Classen Leeuwarden en Delfzijl.

Ontrent het examen van aanstaande bedienenden des Woords wordt besloten, dat het wetenschappelijk examen door de kerken afgenomen worde vóór de beroeping en vóór het optreden in de kerken, liefst door een commissie voor geheel ons vaderland, terwijl het nader onderzoek, wat betreft leer en leven, plaats hebbe na de beroeping door de classis.

Is de toevoeging van Moddergat, dat kerkelijk bij Nieuw en Wierum behoort, tot de kerk van Palsen wettelijk? (Het rapport van de classis over deze zaak zal aan de voorloopige Synode worden toegezonden).

Regeling van de verhouding tusschen kleine kerken en genabuurde kerken.

Voelthling. De bedoeling is: kleine kerken, die onmogelijk in den dienst des Woords kunnen voorzien, moeten in betrekking komen tot genabuurde kerken, maar zoo, dat zij haar eigen ouderling en diacon hebben, en slechts vergaderen met den kerkraad van genabuurde kerken, totdat zij sterk genoeg zijn om zelf op te treden.

Zou het tot wering van vele netelige quaestien niet wettelijk zijn, dat de kerken zich hielden aan de natuurlijke grenzen en niet aan de historische, waar deze in voortdurend strijd zijn met de natuurlijken?

Provincie OVERIJSEL en DRENTHE.

Classen *Zwolle, Deventer, Kampen, Assen, Meppel en Coevorden.*

De classis doet het voorstel, dat in onze kerken een algemeene bededag gehouden worde voor de vrijmaking der Gereformeerde kerken, die nog onder de hiërarchie leven, en voor de hereniging van alle Gereformeerden in den lande.

De classis brengt ter Synode de vraag: of de Gereformeerde kerken, bij hereniging, voorttoetsen elkaars diensaren zullen hebben over te nemen. En zoo niet, op welken voet deze hoogst gewichtige aangelegenheid dan behoort geregeld te worden.

De classis vraagt, wat reeds nu door onze kerken gedaan kan worden, om de lang verwaarloosde bijzondere Zending ook de hand te geven, wever naar den eisch des Woords ter onder te nemen.

De classis vraagt het advies der Synode, in zake de kerk van Vollenhove.

Provincie GRONINGEN.

Classen *Groningen, Winthius, Appingedam en Oude- en Nieuw-Beerta.*

Is het huwelijk van een vrouw met den broeder van haren overleden man naar Gods Woord geoorloofd? Is, bij verschil van meening hierover, de censuur door een andere Gereformeerde kerk, over zoondig personen uitgesproken, te erkennen?

Is ook eenheid van gedragslijn mogelijk tegenover de lidmaten, die den wettigen kerkeraad niet erkennen? En welke is die?

Zijn er ook kerkelijke tuchtmiddelen, welke kunnen worden toegepast op leden, die nog niet tot het Avondmaal zijn toegelaten?

Laat Art. 4 der kerkordening ook toe de medewerking van lidmaten bij de verkiesing van predikanten? En is zoondig medewerking gewenscht?

De Synode regelt definitief de samenbrenging der processies door de gezamenlijke kerken.

De Synode trachtte te bewerken een samenkomen der Nederlandsche Gereformeerde kerken met de gemeenten der Christelijke Gereformeerde kerk in meerdere vergaderingen, onder voorwaarde, dat het Statuut der Christelijke Gereformeerde kerk van 1869 worde opgeheven of althans voortaan alleen plaatselijk kan zijn.

Provincie NOORD-BRABANT en LIMBURG.

Classen *'t Hartogenbosch, Brda, Houten, Eindhoven en Maastricht.*

Hoe behoort gehandeld te worden met broeders en zusters, die uit de Chr. Geref. kerk tot één onzer kerken weersoven over te komen, zoolang de vereeniging nog niet tot stand gekomen?

Welke maatregelen kunnen worden genomen, om naar elders vertrekkende doopleden te doen komen onder toezicht van den kerkeraad hunner tegenwoordige woonplaats?

Wat kan gedaan worden, om leden van eenige kerk, die tijdelijk in een andere verblijven, tot de tafel des Heeren toe te laten, zonder bezwaar voor laatste-nomde kerk?

Welke maatregelen kunnen worden genomen, tot verzekering des kerkraads van den doop der kinderen der met attestatie van elders overgekomen ouders?

Moeten zij als gedoopt worden beschouwd, wier Doop niet geschiedde met de in de kerken vastgestelde formule? Is, met het oog op Art. 17 der kerkordening, herbenoeming van afstervende ouderlingen en diaconen geraden is; en, zoo ja, of dan de herbenoemden weder moeten bevestigd worden?

Voor Kinderen.

DE ELF WEEZEN.

III.

DE UITTOCHT.

De nacht ging voorbij, en de kinderen sloepen rustig. Doch hun vader niet alzo. Hij kon geen oog sluiten. Hij wist niet, dat zijn kinderen vlak bij hem waren, zoomin als zij vermoeden, dat vader zoo in de nabijheid was.

Doch toen de morgen aanbrak en de gevan.

gene een blik wierp door het venster, toen ontdekte hij plotseling het elftal, dat hij zoo liefhad. Zijn hart klopte en de tranen stroomden uit zijn oogen. Hij wilde roepen, luid roepen, maar geinlijk bedacht hij hoe dit juist de weg zou zijn om én de kinderen én hem ongelukkig te maken. De wachtters zouden het hooren en dan . . . ?

't Was wel hard, schrikkelijk hard, zijn eigen kinderen vlak voor zich te zien en ze toch niet te mogen toeroepen zelfs, maar Privat wist dat het niet anders kon. 'Goef mij lijdzaamheid en wijsheid, Heere!' zoo bad hij, en dacht toen een oogenblik na.

Er was geen tijd te verliezen. Want de een na den ander ontwaakten de kinderen reeds. De vader hoorde het kleintje praten en hij trilde van aandoening, toen hij ze daar nog eens allen zag, broers en zusters, terwijl ze een stuk brood deelden, dat zij nog over hadden. Hij had de muren wel willen doorbreken. Hij moest de hand op den mond leggen om niet te schreeuwen. Hij . . .

Een half uur later, juist toen het elftal de reis wou hervatten, werd een zwaar voorwerp hun voor de voeten geworpen.

'Wat is dat?' riepen allen.

De jongens raapten het op. 't Was een zakdoek, waarin iets zwaars zat. De kinderen knoopten den doek los, en te voorschijn kwamen een scherf van een dakpan en een drie-guldenstuk.

'Van wie kan dat komen?' riep een der meisjes verbaasd.

Allen keken elkaar aan, doch plotseling zei een der jongens:

'Daar staat iets geschreven op dien steen. Laat ons zien.'

De oudste nam het stuk dakpan, en las wat er met een steen op was gekrast:

'Kinderen, vlucht uit Frankrijk! Volgt naar de richting die de Poolster u aanwijst. Daar ginds zijn vorsten en goede menschen, die u zullen opnemen. Gaat, de Heere zal u geleiden. ABRAHAM PRIVAT.'

'Dat is van vader!' riepen de kinderen, 'waar zou hij zijn?'

Zij sloegen nu de blikken om zich heen, doch niets zagen ze dan het veld en de grauwe muren. Doch daar ontdekte er een het talie-venster.

'Vader! vader!' riep hij.

De vader kon zich niet inhouden. Hij drukte zijn gelaat tegen de ijzers, en riep elk der kinderen bij zijn naam toe, terwijl hij met oogen vol tranen op hen nederzag, en zij hem toewinkten, en de kleinste de handjes naar hem uitstakten. Doch het venster was te hoog en te muren te dik, waarachter de vader opgesloten zat, omdat hij den Heere niet wilde verhooren. De kinderen begonnen te schreeuwen. Doch vader legde den vinger op den mond, om hun te beduiden dat zij stil zijn moesten. Nog een oogenblik, toen gaf hij een teeken met de hand als om te zeggen: Vlucht zoo snel mogelijk!

En niets anders bleef den armen zwervers over. Zij gingen, telkens en telkens weder omziende naar den toren waarin vader zat, als een kwaad-doener, enkel omdat hij Protestantsch wou zijn en blijven, en de kinderen begonnen weder bitterlijk te schreeuwen totdat zij den toren niet meer zien konden. Toen haastten zij zich voort. Maar had vader immers gezegd. Maar de steenen schreef namen ze mee en bewaarden die.

't Was vaders testament en een kostelijk ook. 'Als Abram naar het land dat God hem wijzen zou', zoo trokken zij voort, niet wetende waarheen. Des avonds richtte de oudste knede het oog naar de Poolster, en ging dan na welken weg men morgen moest volgen. En dat de zestienvjarige knaap goed rekende is ten slotte gebleken.

Met drie gulden in den zak en voorts met niets anders dan de kleeren, die zij aanhadden, aanvaardden de elf weezens alzo de lange reis. Zij ondervonden veel, zeer veel, maar juist niet het aangenaamste. 't Was als zou er nooit een eind aan komen, en had men hun gevraagd waarheen zij reisden, zij zouden 't niet weten hebben.

Menigen avond gingen zij onder een boom of in een schuur ter rust, zonder meer dan wat droog brood of een paar vruchten dien dag te hebben gegeten. Soms ontbrak hun zelfs ook dat weinige. Vaak werden zij midden in den slaap nu gewekt door een nachtwacht die hun toeriep: 'Pakt u weg, landloopers!'

Dan sprongen zij verschrapt op, de kleinen begonnen te schreeuwen, maar voort moesten de arme zwervers of zij wilden of niet, voort in den donkeren nacht op onbekende wegen.

Doch de engel des Heeren waakte over hen en het woord zou vervuld worden dat de Heere een Wachter is en een Helper, voor die Hem vrezen.

HOOGENBIJK.

Gereformeerde Gezindheid.

Doleerende Kerken.

DIREKT: Sneek, G. van Goor te Bunschooten, C. W. J. van Lummel te Waarder en J. A. Ploos van Amstel te Reistrum.

TWEEDE: 't-Gravenhage, J. C. Sikkil te Hilard en A. van Veele te Rotterdam.

TORIEG: VAN BEROEF: Loosdunnen aan W. den Hooger, cand. aan de Vrije Universiteit.

BEROEF: Leeuwarden, C. A. Remier te Amsterdam. — Sneek (2de maal), G. van Goor te Bunschooten.

AANGENOMEN: Den Helder, W. den Heugst, cand. aan de Vrije Universiteit.

BEDANKT: Hoogeveen, J. C. Sikkil te Hilard. — Meppel (2de maal), J. C. Sikkil te Hilard.

Christelijke Gereformeerde Kerk.

TWEEDE: Heerenveen, Lindaboom te Zutphen en Bakker te Ommen.

BEROEF: Schiedam, L. van der Valk te Delft. — BEDANKT: Blerum, M. Kuiper te Garrelweer. — Naam, P. Blesterveld te Gorinchem.

Synodale Genootschapskerk.

DIREKT: Goes, Klerk te Koudekerk aan den Rijn. Van Oostzee te Silecht en Van Belkum te Steenwijk.

BEDANKT VOOR TOEGEDING VAN BEROEF: Katteldijk, B. van Eyselsteyn, cand. te Zwolle. — Daarle, C. W. A. Nonhebel, cand.

BEROEF: Engelum (cl. Leeuwarden), F. W. Drijver te Waarder (N-ll). — Wilsom, H. E. Vinke te Rotterdam. — Waspie, J. J. Ruyt te Muisheerenland. — Wilsom, C. A. en Montfort, F. Kijtenbeld te Blessele. — Garneveld en Ostrum, P. G. Siemens te Den Aalst. — Renkum, D. Clauder te Gramsbergen. — Nijega en Elahinen, W. J. Jure